Майкъ къуажы дзи етIуанэ курыт еджапIэм и 9-нэ классым щыIэ Къардэн Джуманэ Ахмэд и пэщIэ адыгабзэмрэ литературэмкIэ и олимпиадэ лажьэщ.

1) Лъэпкъым, щIэныгъэм зыгуэрыгъэ зыкIэ къыгуэнэфыкIыным, зэдзэкIэ абдеж псоми я IуэрыIуатэ щызэхалъытэ, ар зыгуэрым ехьаIэ, ешIэныгъэм къыхэкIыжа. 2) Къалэм зэхуэдэр щыIэнэу лъэныкъуэ куэдкIэ ар къызэрыгурыкIуам и щыIэныгъэ.

3) Адыгэм я дежкIэ IуэрыIуатэм и лъэныкъуэр ин дыдэ. 4) Абы ехъулIэ хабзэр, нэмысыр, лъэпкъыр. IуэрыIуатэм ныбжьыщIэхуэ щIэщ. 5) Абы лъэпкъым и ныбжьыр и ныбжьщ.

6) Адыгэ IуэрыIуатэм и нэхъ ехъулIэныгъэ ин дыдэхэм щыщ нарт хъыбархэр. 7) Абдеж щыгъуэзэ хъуащ адыгэм я зэрезэ псоми: я лъэпкъ, я лажьэныгъэ, я хабзэ-нэмысыр, лъэпкъым и тхэдэр. 8) Нартым псалъэжьу ялэщ: „Лъэпкъыжьу лъэныкъуэщ къыбдалъэхъ лъэныкъуэ уцIуэдыж нэхъ, мащIэ дыдэ къыбдалъэхъ лъэныкъуэщ уи лъэужьыр лъкIуэдыжым нэхъыбэщ. 9) Мис мы псалъэжьым тепсэлыхь къыдэхъу нартым я дуней тетхэр, зыгъэгумэкIыжыр, я щIэныгъэр.

10) Адыгэм лъэныкъуэ куэдкIэ ехъулIэрэ зэрэсым лъэхъуэ хьэлэмэтэр къыхэщ. Абдеж я хэкIыр фIыуэ ялъагъу, щIэныгъэм ебгъэдэлъ. 11) Нартыр лъэпкъ, къэрушэу зыгъэпсэф, щIэныгъэлъ, хьэлэлъ. 12) Ахэр зыгъэлъ-

кӏыли довнкку, лӏӏ зилъисам къашхӏюхе, тхъуенхрешъыли, бизчӏ. 13) Нарт шу гъугу тесхьам, здесхьам кӏлису кьичӏжькькьли.

/9

1) Адыгэ бурмӏуатэ

2) Шэнхьэ етиль. Ахъуэду кӏисюлъу, сыт шхьэкӏэ жеӏэмэ мы текстыр псалъэу зиӏэ ныкӏи и псалъэкӏэ икӏи къэхутэныгъэ гурыӏуэгъэ кӏеӏуатэ.

/5

3) 1. Условнэ псалъэхэр гуадэ зиӏэ псалъэхэр зэхэлъ-зэхэсэ.

8. Союзнэ псалъэхэр зэхэлъ

13. Условнэ псалъэхэр гуадэ зиӏэ псалъэхэр зэхэлъ-зэхэсэ.

/5

4) 1, 4, 7, 9, 10, 11, 12

/5

5) а) Мис мы псалъэжьхэм тэлэмэ кӏеӏуатэ нартхэм я дуней тетыкӏэр, зыгъэхъужьэр, я гурыӏуэгъэр.

/5

6) Ахъуадыжь, зыльэтыкъым, тхъуенхрешъыли.

/5

7) Къэтнеймэ – къэт-ӏэ-мэ

Къ-[кӏ] – макъ джӏыгъуэ дгу, пӏунтӏэ

Э-[э] – макъыгъэ, ударенэр зытелъ

Т-[т] – макъ джӏыгъуэ дгу

Н-[-]

Л-[л] – макъ джӏыгъуэ дгу, пӏунтӏэ

Ӏ-[ӏ] – макъыгъэ, ударенэр зытелъ

М-[м] – макъ джӏыгъуэ жьычжьэ

Э-[э] – макъыгъэ, ударенэр зытелъ

хъэрф 8

макъ 7

/5

5) б) Адыгэ бурмӏуатэм и нэхъ ехъулӏэныгъэ ин дыдэм ныщыгъ нарт хъынбарзэр.

/5

Бзырабз, си адыгабз!

„Бзыр пезухукІиз лъэкъри зэрикІыр", - итхауз ипытаиз урыс педагогикэм и лъабжьэр зыгъэтІылъа Ушинскиим Константин. Ахэрэу ипиштикІэ „сладкиз" жэунэз дэтхэнз зыми хуэдэжь ильэсыр хуейуа ди бзыр лъэкъым кыдэкІужь хабзэ дахэмрэ хьэмэрыкІэ.

Сэ къызэрысыхьэрэмкІэ, ивыхэм фэныгъэ зэрыгъэлъагъэхэм я нэхъ лъапсэ лъэныкъуабзэрэ къыдэлъэпІэнкІэ и анэдэлъхубзэр. Дэтхэнз зы ивыхэм и бзыкІэ пэсэрэ, къыдэсэрэ, я бзыкІэ гуапэу ипытын хуейуа. Зи бзыр зыдэсым, анэдэлъхубзэм и къарур фэныгъэ зэхэзыхьэм, ипытхэм ипсалъэм ар вэнэхуэу зыгъэзэрыуэфым, зи гуапэзэр нэгъэсауэ абыкІэ къызІэтэфым и зэхэлъкІэм нэхъ куэдэ, и гупсысэзэм нэхъ жэпэ, и дунейтеткІэм нэхъ дахэу, ешэм наслъэфыкІэ.

Сэ къысщохьу анэдэлъхубзэр еджэныгъэм гъэныгъэм я лъабжьэу. Ди анэдэлъхубзэр фэныгъэ тлъагъуэ, едгъэлажьэу дыгъэжьуну, лъэкъ хабзэ дахэзэр тэлъыну дэ дапишэн дыхуэунэт адыгабзэмрэ литературэмкІэ ди егъэджакІуэ Къардэн Фатимэ. Илъэс къэс мыз-мытІэу урок зэлухахэр, литературэм пишьхэр, викторинэхэр ифочъкІужьІ; уэс къыдэжьныкІэ, вурыгуатэмкІэ, блэн газет къыдэгъэсынымкІэ зэхэзыхьэм жыджэру дыхэтщ. Дызэдэз тэмэтэм тэхуэа тэлъэныхэм дэгъэувыну тфІэфІщ, иллюстрациэхэм ехудожникІ.

Анэдэлъхубзэр зыгъэлъэтэ, абы пиІэ хуэзыгъэнэ куэд гъашІэм ущрохьэлІэ. „Сладкиз" жэунэз куэд, ди на-

чыз зэрэчунин, л анэдэлъхубзэм щIэсылъэфыкIыным. АтIэ ещI зи анэдэлъхубзкIэ лыкIэлъэфхэм адыгэкIэ дыщIэджэр? Сыт анахьэхэм я из лъапIэр ильэсыр? Абы и щIэкIэм лы зи гущIу сиIэну Iухуэм. Сэ адэ къуэш сиIэ. Ар унагъуэкIэ Налинк изэпсэу, къуитI иIэ. ЩIэлитIым зы адыгэбзэ псалъэ мивэкIым. Сэ сощIенэ: си адэ къуэш бынэр унагъуэ хъуну, абыхэм къаивэхъуну ильэмэ адыгэкIэ дедэкIэ хъуну пезэ? Адыгэм жэнтIэнуми, адыгэбзэ мивэкIым; уриси жэнтIэнуми, л адэ-анэхэр адыгэ. Сэ абы хуабжэу сечъэнейтей. Мибделе къуанщIагъэр зыбгъэдэлъу къэлъэнтэр адэ-анэрэ.

Сэ си анэдэлъхубзэр фенэ сольагъу ихи ерощIэуэ адыгэ лъэкIым сиIэтыгъэжащ. Джэ ивнтIэ сиIэтмынэсу, ди бзэмрэ ди хабзэ дахэхэмрэ зэкIэ зэпыгъэгъэкIэнчъым.

/10

Псори - 54